

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Ἐφθάσαμε στὸ τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ μικροῦ τούτου δοκιμίου περὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ.

Ἄφοῦ εἶδαμε τὴν θεωρίαν καὶ τὴν κριτικὴν θὰ ποῦμε ὀλίγα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ὕλιστικῆς θεωρίας, πρὸς ἐξήγησιν διαφόρων ἐποχῶν καὶ ἱστορικῶν γεγονότων.

Ὁ πρῶτος ἐφαρμόσας τὴν θεωρίαν αὐτὴν εἶνε ὁ πατὴρ τῆς Κάρλ Μάρξ. Εἰς τὸ Κεφάλαιον καὶ εἰς τὸ Κομμουνιστικὸν Μανιφέστο (1847) δίδεται ἡ ὕλιστικὴ ἐξήγησις τῆς ἐμφάνισεως τοῦ ἀστικοῦ κόσμου, τῆς ἀστικῆς οἰκονομίας, τῆς ἀστικῆς οἰκονομικῆς συγκροτήσεως τῆς κοινωνίας. Ἐξηγεῖται πῶς ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν τῆς κοινωνίας ἐξέλιξη, προῆλθε ἀπὸ τὸ σπλάγχνα τοῦ Μεσαίωνα, ἡ Πλουτοκρατία, ἡ ὁποία γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ τελειωτικῶς ἐχρειάσθηκε νὰ κάμῃ μίαν Ἐπανάστασιν, τὴν Μεγάλην Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν γιὰ νὰ πάρῃ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Εἰς ἄλλο του δ' ἔργον ἐξήγησε κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἄλλα ἱστορικά γεγονότα,

ὡς τὴν «Κομμουνισμὸν» τοῦ 1870, τὴν Γερμανικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1848, «Ἐπανάστασις καὶ Ἀντεπανάστασις στὴν Γερμανία» (1858), τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1848 καὶ τὸ πραξικόπημα τοῦ Λουδοβίκου Βοναπάρτη «Λουδοβίκος Βοναπάρτης καὶ ἡ 18ῃ Ὀμιχλώδους» (1848—1852). Εἰς τὰ ἔργα αὐτὰ ἔδειξεν ἄριστα τὶς διάφορες κοινωνικὰς τάξεις καὶ τὸν ρόλον, ποὺ παίζουσι στὰ κοινωνικὰ γεγονότα, καὶ τὸν ρόλον ποὺ ἔπαιξαν στὴν ἱστορίαν τῶν ἐτῶν αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦ Μάρξ συμπέπει μετὰ τὸ ἔργον τοῦ φίλου του καὶ συνεργάτου του Φρειδ. Ἐγκελς. Οὗτος ἀπὸ τὸ 1840 εἰς τὸ διδλῖον του: «Ἱστορία τῶν ἐργατικῶν τάξεων τῆς Ἀγγλίας», προσεπάθησε νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τὴν ἰδεολογίαν του καὶ τὴν κατεύθυνσίν του, μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀγγλικῆς βιομηχανίας καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν τεχνικῶν ὄρων τῆς παραγωγῆς. Ἀργότερα ἐμελετήθησαν καὶ ἄλλαι ἐποχαὶ ἱστορικαὶ καὶ προϊστορικαὶ ἀκόμη.

Ἐπὶ τῆς μελέτης τῶν πρώτων κοινωνιῶν, ἐφηρμόσθη ἡ θεωρία αὐτὴ ὑπὸ τοῦ Λούϊς Μόργκαν, εἰς τὰ διάφορα ἔργα: «Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἰροκέζων» (1849), «Συστήματα Ὀμαιμοσύνης καὶ Συγγενείας τῆς Ἀνθρωπίνης Οἰκογενείας» (1891), «Οἰκιακὴ Ζωὴ τῶν Ἀμερικανῶν Ἰθαγενῶν» (1881)

και τὸ κλασσικώτερό του : « Ἀρχαία Κοινωνία » (1887). Εἰς τὰς μελέτας αὐτὰς ἐπροσπάθησεν ὁ Μόργκαν, ἐξετάζοντας ἐπὶ τόπου καθυστερομένου λαοῦ, νὰ ἐξηγήσῃ τὴν καταγωγὴν τῶν κοινωνιῶν, τῶν κοινωνικῶν φαινομένων τῆς οἰκογενείας, τῆς ἰδιοκτησίας, τοῦ Κράτους. Εἰς τοὺς λαοὺς αὐτοὺς, ὅπου τὰ οἰκογενειακὰ φαινόμενα εἶνε ἀπλούστερα, καὶ εὐκόλα φαίνονται οἱ αἰτίαι τους, εἶδε καλὰ ὁ Μόργκαν, ὅτι οἱ οἰκονομικοὶ ὅροι τῆς κοινωνικῆς συγκροτήσεως, καθορίζουν τὰ ἄλλα κοινωνικὰ φαινόμενα. « Αἱ μεγάλαι ἐποχαι τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, εἶπε, ταυτίζονται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως τῆς ζωῆς ». Ἐξηγεῖ τοὺς οἰκονομικοὺς λόγους, ποὺ ὠδήγησαν ἀπὸ τὸν πρωτόγονον κομμουνισμὸν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν μετὰ ὀλόκληρη τὴν συναφῆ ψυχολογίαν τῆς, νομοθεσίαν, πολιτικὴν συγκρότησιν, καθὼς καὶ τὴν μετάβασιν ἀπὸ τὴν κοινογαμίαν εἰς τὴν πολυγαμικὴν οἰκογένειαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν μονογαμικὴν. Ἐπίσης ἐξήτασε καὶ ἀνέλυσε τοὺς οἰκονομικοὺς λόγους, ποὺ καθώρισαν τὸν ρόλον τῆς γυναικὸς εἰς τὴν πρωτόγονον μητριαρχικὴν οἰκογένειαν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πατριαρχικὴν.

Ἐπὶ τῶν μελετῶν τοῦ Μόργκαν στηριχθεὶς ὁ Ἐγκελς, ἔγραψε τὸ περίφημον βιβλίον του : « Καταγωγὴ τῆς Οἰκογενείας, τῆς Ἰδιοκτησίας καὶ

τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον μετεφράσθη εἰς ὄλας τὰς γλώσσας καὶ εἶχε πολλὰς ἐκδόσεις, καὶ τὸ ὁποῖον μετεφράσθη καὶ Ἑλληνικὰ καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Κομμουνιστικὴν Ἐπιθεώρησιν» (Τευχ. 1—12 τοῦ 1921). Εἰς τὰ 1890 ἀκολουθῶντας τοὺς συγγραφεῖς τούτους, ἐδημοσίευσεν ὁ Ρῶσσοσ σοφὸς καὶ κοινωνιολόγος Μάξιμοσ Κοβαλέφσκι τὸ βιβλίον του: «Εἰκόνας τῆσ καταγωγῆσ καὶ ἐξελίξεωσ τῆσ Οἰκογενείασ καὶ Ἰδιοκτησίασ», ὅπου ἐπηλήθευσε τὴν ἄμεσον σχέσιν μεταξὺ οἰκονομικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ φαινομένου, ἀναπτύξεωσ τῆσ ἀτομικῆσ ἰδιοκτησίασ καὶ οἰκογενείασ εἰς διαφόρους χώρασ καὶ ἰδίωσ εἰς τὰς Σλαυϊκάσ. Κατὰ τὸ 1896 ὁ Grosse ἔγραψε βιβλίον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος: «Μορφαὶ οἰκογενείασ καὶ μορφαὶ ἰδιοκτησίασ», καὶ ἔφερεν ἀξιολογώτατεσ συμπληρωματικέσ πληροφορίεσ, ὃ δὲ Κούγωφ δύο σπουδαία βιβλία: «Ἡ αἵματοσυγγένεια εἰς τοὺσ Αὐστραλιανοὺσ» (1894) καὶ: «Αἱ Οἰκονομικαὶ βάσεισ τῆσ Μητριαρχικῆσ Οἰκογενείασ» (1898), τὰ ὁποῖα ἠκολούθησεν ἀκόμη σπουδαιότερον: «Ὁ καταμερισμὸσ τῶν ἔργων καὶ τὰ δικαιώματα τῆσ γυναικὸσ» (1901). Ἀνάλογα ἔργα ἐπάνω στὴν Προῖστορικὴν Ἐποχὴν εἶνε καὶ τὸ ἔργον τοῦ Πίκλερ ἐπὶ τοῦ «Τοτεμισμού», καὶ τοῦ «Χίλδεβρανδ: «Δίκαιον καὶ Ἔθιμα εἰς διαφόρους σταθμοὺσ Οἰκονομικῆσ ἐξελίξεωσ» (1896)».

Ἡ ἀρχαία ἱστορία Ἑλλάδος καὶ Ρώμης ἐμελε-
τήθηκε ἐπίσης μὲ τὴν ἱστοριοῦλιστικὴν μέθοδον.
Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γενικώτερον βιβλίον τοῦ Niboyer :
«Ἡ δουλεία ὡς οἰκονομικὸν σύστημα ἐπιχειρήσεων»
(1901) καὶ τοῦ Ἑδ. Μέϊερ : «Ἡ δουλεία εἰς τὴν
ἀρχαιότητα» (1898), ὁ Francotte ἐδημοσίευσεν εἰς
τὸ 1890 τὸ ἔργον : «Ἡ βιομηχανία εἰς τὴν ἀρχαίαν
Ἑλλάδα», ὁ Ποέλμαν : «Ἡ ἱστορία τοῦ ἀρχαίου
Σοσιαλισμοῦ καὶ Κομμουνισμοῦ» (1901), ὁ Ἴταλὸς
καθηγητὴς καὶ διάσημον μέλος τοῦ Ἰταλικοῦ Κόμμα-
τος, Ἐκτωρ Τσικότη : «Ἡ λήξις τῆς δουλείας καὶ
τοῦ Ἀρχαίου βίου καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Χριστιανι-
σμοῦ», ὁ Κάουτσκυ : «Περὶ Χριστοῦ καὶ Χριστια-
νισμοῦ», ὁ δὲ Π. Ἔρνστ : «Ἱστορία τῆς Ρώμης
μέχρι τῆς καταλύσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν βαρβάρων».

Ὁ M. Beer ἐμελέτησε τὴν «Πάλιν τῶν τάξεων
εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν ἀρχαιότητα» (1893).

Ἐκτὸς τῶν γενικῶν τούτων ἱστορικῶν διάφοροι
μονογραφίαι ἐγράφησαν ὡς τοῦ Bürkli ἐπὶ τῆς
ἱστορίας τοῦ Mogarten, τοῦ Marez, ἐπὶ τῆς ἱστορίας
τῆς Φλάνδρας, τοῦ Προύτζ : «Οἰκονομικὴ ἀνά-
πτυξις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ ἐπίδρασις τῶν
Σταυροφοριῶν» (1901), τοῦ Ἑγκελς : «Ὁ πό-
λεμος τῶν Χωρικῶν» (τῆς Μεσαιωνικῆς Γερμανίας),
τοῦ Βακ : «Ἱστορία τῆς Ἀναγεννήσεως», καὶ τοῦ
Κάουτσκυ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Σπουδαῖον εἶνε τὸ ἔργον τοῦ συγχρόνου ἱστο-
ρικοῦ Λάμπρεχτ, ὁ ὁποῖος, ἂν ὄχι ἐντελῶς,
ὁμως ἄρκετὰ ἐχρησιμοποίησε τὴν θεωρίαν τοῦ
ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ εἰς ὁλόκληρον ἱστορικὸν σύστη-
μα: «Τὴν Ἱστορίαν τῆς Γερμανίας». Μὲ ἀνάλογον
πνεῦμα εἶνε καὶ ἡ Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπανα-
στάσεως τοῦ Ζωρὲς (ἔκδ. α'. 1902).

Σήμερον εἰς διβλία, ἑφημερίδας, περιοδικά,
ἄφθονος εἶνε ἡ φιλολογία τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἱστο-
ρικοῦλιστικῆς θεωρίας, ἐπὶ τῶν παρελθόντων καὶ
συγχρόνων ἱστορικῶν γεγονότων. Τὰ τελευταῖα
μάλιστα μαγιφέστα θέσεις τῶν Συνεδρίων τῆς Γ'
Διεθνοῦς, ἀποτελοῦν τὴν ἀληθέστερην ἱστορικὴν ἐξή-
γησιν ἐπὶ τῶν συγχρόνων ἱστορικῶν ρευμάτων, πολι-
τικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ κοινωνικῶν ἀγώνων.

Αὐτὴ εἶνε ἡ οὐσία, ἡ ἐξέλιξις, ἡ ἱστορία καὶ
ἐφαρμογὴ τῆς ἱστορικοῦλιστικῆς θεωρίας τοῦ
Κάρλ Μάρξ.